

Jerzy Snopek, a Lengyel
Köztársaság budapesti
nagykövete
(Foto: Bácsa Rita)

A RETÖRKI, a Lengyel Köztársaság Nagykövetsége és a budapesti Lengyel Intézet könyvbemutatója

Dr. Bogdán Emil Martonvásáron a Mezőgazdasági Kutatóintézet klubjában olyan tevékenységet szervezett, amit Aczél elvtársék megtiltottak. A vád: korabeli betiltott lengyel filmeket mutattak be.

„Köszönöm a szerzőnek, hogy a nemzeti demokrata ellenzék lengyel kapcsolatairól írt. Ez egy hiánypótló könyv, melyben sok olyan híres lengyel professzor, művész, író neve is fel van tüntetve, akiről a magyarok keveset hallottak. Csak azt sajnálom, hogy erről a témáról nem egy nagyobb kötetben írtak, mert még sok forrás áll rendelkezésünkre. A könyv mégis személyes élmények mellett szinte enciklopédikus, lexikális tudásanyagot is tartalmaz. Mindezt szervesen kiegészíti a bőséges jegyzet- és fotóanyag és a kötet végén közölt precíz névmutató. A szerző hangsúlyozta, hogy ezzel a munkájával csak felnyitott egy dobozt, amelynek gazdag tartalma még érdemi feldolgozásra vár” – mondta köszöntőjében Jerzy Snopek, Lengyelország budapesti nagykövete november 11-én, amikor bemutatták a Magyarországi Lengyelek Bem József Kulturális Egyesületének székhelyén Szalai Attila A múltból jelen, a jelenből jövő – széljegyzetek a magyar nemzeti demokrata ellenzék lengyel kapcsolataihoz a 20. század utolsó harmadában című kötetét.

M. Kiss Sándor professzor, a RETÖRKI tudományos főigazgató-helyettese bevallotta lengyelbarát, örömét fejezte ki a közös est megrendezése kapcsán. Reményét fejezte ki, hogy a továbbiakban is együtt tudnak működni a Lengyel Intézettel.

A magyar kommunisták a lengyel kapcsolatot nacionalizmusnak bélyegezték.

Tevely Arató György a könyvbemutató moderátorának kérdésére, hogy miért volt gyanús a magyar államszocializmus számára a lengyel–magyar kapcsolat, Kovács István polonista azt felelte, hogy a forradalom kirobbanásának története szorosán kötődik a lengyelországi eseményekhez, s azt is tudjuk, hogy Moszkva akarata ellenére, 1956. október 21-én a Lengyel Egyesült Munkáspárt VIII. plénumán Gomulka-t választották meg első titkárrá. Mindez a forrongó értelmiségi körökben felvetette azt, hogy ez jó megoldás lenne Magyarországon is, és Nagy Imrét kéne beemelni a hatalomba. Az október 23-ára tervezett tüntetés egyik célja pedig a lengyelországi változásokkal volt szolidaritás. A szovjet szuronyokkal hatalomra került Kádárt a forradalom „lengyel eredője” nagyon zavarta, ahogyan az is, hogy a magyar kommunisták által kreált kiállítás, amely a „forradalom rémtetteiről” szólt, a lengyel pártvezetés nem engedte náluk bemutatni, mondván, hogy ez rendkívül primitív és felháborítaná a lengyeleket. Ráadásul a lengyel pártsajtóban elvéve írták le azt a szót, hogy ellenforradalom. Szalai Attila röviden így reagált: minden, ami nemzeti vagy hazafias, az a kommunistákat nagyon idegesítette – legalábbis Magyarországon. A magyar kommunista rendszer számára – párt dokumentumokból és belső jelentésekből kiderül – mindvégig a legfőbb veszély a nacionalizmus volt. A lengyel kapcsolat éppen e „veszedelmes eszméhez” fűződött, mert 1956-ot idézte, a szabadságvágy közös hagyományát. Kiss Gy. Csaba, a kötet szakmai lektora kihangsúlyozta, hogy Magyarország és Lengyelország legújabb kori története 1956 decemberétől két különböző irányban indult. Erre egy példa, hogy Magyarországon még a '70-es években is megtiltották, hogy magyar–lengyel baráti társaságot alapítsunk. A professzor közölte, hogy 1956-ban a lengyel kommunisták kompromisszumra kényszerültek, majd megszűnt a kollektivizáció – ez ma Lengyelország egyik előnye hozzánk képest –, megmaradt a szerves társadalomtörténeti folyamatosság, a katolikus egyház visszakapta autonómiáját és a szellemi élet szabadabb volt, mint a keleti blokk többi országában. Amikor a magyar írók börtönben sínylődtek, a lengyel írók Nyugatra mehettek ösztöndíjjal. Ezen különbségek miatt a magyar kommunista hatalom minden lengyelbarát megnyilvánulást gyanúval kezelt.

Teleki Pál öröksége

Írta: Medveczky Attila

2017. november 27. hétfő, 20:30 -

Kovács László műfordító, történész, polonista,
Szalai Attila újságíró, politológus, műfordító, a
RETÓRIKI szerkesztősségek munkatársa, Kiss Gy.
Csaba irodalomtörténész, a Varsói Egyetem
professzora és Tevely Árpád György történész.